

EDUKACIJA ZA GRAĐANSKU PISMENOST

Aktivno građansko sudjelovanje u demokratskim društvima pretpostavlja da su građani razvili potrebne znanja, sposobnosti i vještine te demokratske stavove i vrijednosti. Te kompetencije se razvijaju tijekom cjelokupnog socijalizacijskog procesa, no posebno važnu ulogu u poticanju njihovog razvoja ima obrazovanje. Tako je, primjerice, veliki broj demokratskih država u svoje kurikulare primarnoga i sekundarnog obrazovanja uključio programe građanskoga, političkog, ljudsko-pravaškog i globalnog obrazovanja čiji je glavni cilj poticanje razvoja građanskih kompetencija kod mladih ljudi. Zanemarivanje ovih tema u obrazovanju dovodi do negativnih posljedica za razvoj demokratske političke kulture.

Uvažavajući postojanje potrebe za neformalnim programima stručnog usavršavanja nastavnika/ica, a istodobno koristeći dosadašnja Gongova iskustva i ekspertizu u tom području, okupljeni su stručnjaci koji su zajednički osmislili i od 2012. godine provode program stručnog usavršavanja nastavnika pod nazivom **Edukacija za građansku pismenost**.

S obzirom na složenost i kompleksnost suvremenih političkih procesa program je podijeljen u tzv. module: Edukaciju za političku pismenost, Edukaciju za medijsku pismenost, Edukaciju o EU, Izbornu edukaciju, Edukaciju o populizmu i Antikorupcijsku edukaciju.

Tako koncipiran program, uz poučavanja o najvažnijim političkim pojmovima i procesima, uvažava činjenicu da su masovni mediji vrlo važan akter suvremenih političkih procesa, te da obučenost za njihovo kritičko razumijevanje zahtijeva pripremu i edukaciju. Dodatno, s obzirom da je Hrvatska članica Europske unije, u program je uključeno i poznavanje institucija i procesa europskih integracija te zaštita ljudskih prava u europskom kontekstu.

Uz razvijanje kompetencija nastavnika za poučavanje o pojedinim temama dodatna pažnja se tijekom edukacije posvećuje metodičko-didaktičkom pristupu i prilagodbi za poučavanje o tim temama tijekom nastave. Ukupno trajanje jednodневnih modula je 6 sati, a dvodневnih 12 sati. Svi sudionici dobivaju Gongovu potvrdu o sudjelovanju te materijale i priručnike s edukacije u elektronskom obliku.

Razvoj i provedbu programa financijski su podržale Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva kroz program Centri znanja za društveni razvoj i Europska unija. Provedba programa u 2026. godini omogućena je kroz program Europske unije Građani, jednakost, prava i vrijednosti (Citizens, Equality, Rights and Values programme - CERV) te financijsku potporu Nacionalne zaklade za razvoj civilnog društva kroz Centre znanja za društveni razvoj.

Sadržaj programa je isključiva odgovornost Gongovih stručnih i znanstvenih suradnica i suradnika.

Gong brine o zaštiti vaših osobnih podataka. Obavještavaju se sudionici da će se prilikom održavanja edukacije prikupljati osobni podaci (ime i prezime, institucija, mail, potpis) u svrhu dokumentiranja provedbe projekta i izvještavanja donatora o provedenim aktivnostima. Također, fotografije s edukacije popratit će izvještaj o održavanju iste na web stranici Gonga.

IZBORNA EDUKACIJA

Cilj ovog obrazovnog modula je osnažiti sudionike za informirano, odgovorno i aktivno sudjelovanje u izbornim procesima kroz razumijevanje temeljnih načela demokracije, biračkog prava i funkcioniranja izbora. Kroz edukaciju sudionici će steći znanja o izbornim procedurama, institucijama i načinima pretvaranja glasova u mandate, razviti sposobnost kritičkog promišljanja izbornih dilema te prepoznati suvremene izazove i ugroze poštenih i slobodnih izbora, osobito u kontekstu digitalnog okruženja.

OČEKIVANI ISHODI:

- opisati svrhu i važnost izbora u demokratskom društvu
- razlikovati aktivno i pasivno biračko pravo
- identificirati različite tipove izbora i razine vlasti
- objasniti koga građani biraju i koje su ovlasti izabраниh predstavnika
- opisati tijek izbornog procesa od raspisivanja izbora do objave rezultata
- objasniti proceduru glasanja na biračkom mjestu
- razlikovati važeće i nevažeće glasačke listiće
- objasniti princip preferencijalnog glasanja
- identificirati ključne institucije koje provode izbore
- objasniti kako se glasovi pretvaraju u mandate (opis D'Hondtove metode)
- prepoznati najčešće prepreke u ostvarivanju biračkog prava
- procijeniti posljedice različitih biračkih odluka (neizlazak, poništavanje listića, glas za male liste)
- identificirati različite oblike utjecaja na birače (npr. lažne ankete, kampanje, targetirani oglasi, deepfake sadržaji)
- navesti primjere narušavanja izbornih procesa u svijetu
- osvjestiti utjecaj tehnologije i društvenih mreža na izborni proces

METODE: prijenos znanja putem izlaganja, razgovor i razmjena iskustava, oluja ideja (*eng. brainstorm*), rasprave, rad u paru, rad u grupi, radni listići i dr.

TEME: predstavnička demokracija, važnost izbora, biračko pravo, tipovi izbora, razine vlasti, izborni proces, preferencijalno glasanje, D'Hondtova metoda pretvaranje glasova u mandate, utjecaji na birače i integritet izbora i dr.

VODITELJI_ICE MODULA: Milica Bogdanović, Lucija Dumančić Jovanović, Bruna Marinović

Za sva pitanja možete se obratiti Luciji Dumančić Jovanović na e-mail: edu@gong.hr , lucija@gong.hr ili br. telefona: 01/4825 444, 091/58 47 047

PROGRAM:

Petak, 17. travnja 2026., Zagreb	
10:00 – 10:30	Predstavljanje programa edukacije i upoznavanje sudionika_ca
10:30 – 11:45	Uvod - Razumijevanje izbora i biračkog prava
	• Predstavnička demokracija • Što su izbori i zašto su važni • Aktivno i pasivno biračko pravo • Tipovi izbora • Koga biramo i kakve su im ovlasti?
12:45 – 12:00	Pauza za kavu
12:00 – 13:30	Izborni proces
	• Izborni dan • Na biračkom mjestu (procedura glasanja, uloga i sastav biračkog odbora, preferencijalno glasanje, (ne)važeći listići...) • Institucije koje provode izbore (GIP, DIP, HAKOM...) • Tko je pobijedio? ◦ D'Hondtova metoda preračunavanja glasova u mandate
13:30 – 14:45	Ručak
14:45 – 15:30	Aktualna izborna pitanja i dileme
	• Najčešće prepreke u ostvarivanju biračkog prava (osobna iskaznica, prijava promjene mjesta glasanja, zaokruženi u izvatku iz registra birača, glasanja u bolnicama, staračkim domovima...) • Dileme birača: izaći na izbore ili ne?, poništiti listić?, ima li smisla dati glas "malim" listama?, što ako moj izbor ne pređe izborni prag? vrijedi li moj glas išta u moru drugih? smijem li slikati listić?
15:30 – 15:45	Pauza za kavu
15:45 – 16:45	Ugroze poštenih i slobodnih izbora

	● Utjecaj na birače: <i>Biramo li slobodno?</i> ○ <i>lažne ankete, kupnja popularnosti, difamacijske kampanje, online targetiranje oglasima, deepfake, AI...</i> ○ Poznati primjeri narušavanja izbornog procesa u Europi i svijetu ○ Budućnost izbornog procesa u vrijeme <i>big tech</i>?
16:45 – 17:00	<i>Završni osvrt i evaluacija</i>

IZVODITELJICE:

Milica Bogdanović po zanimanju je novinarka s više od deset godina radnog iskustva u medijima i civilnom sektoru. U Gongu radi na razvoju i provedbi edukacijskih aktivnosti s posebnim interesom za medijsku pismenost. Prethodno je radila u nevladinim organizacijama Institut za medije Crne Gore i Centar za demokratsku tranziciju (CDT) te u dnevnom listu Vijesti iz Podgorice. Autorica je i koautorica analiza i istraživanja o medijima. Diplomirala je novinarstvo na Fakultetu političkih znanosti u Podgorici. Ima višegodišnje iskustvo u kreiranju i provođenju edukacijskih programa za građanke i građane u području medija i medijske pismenosti.

Lucija Dumančić Jovanović radi na razvoju i provedbi Gongovih aktivnosti namijenjenih razvoju građanske pismenosti. Diplomirala je politologiju na Fakultetu političkih znanosti i Sociologiju na Hrvatskim studijima Sveučilišta u Zagrebu. Primarni interes joj je rad s mladima te edukacija nastavnika/ca u sklopu Gongove edukacije za građansku pismenost koja obuhvaća module: političke, medijske i EU pismenosti. Zajedno sa suradnicima kreirala je Gongovu školu demokracije, edukacije o populizmu i antikorupciji te razne izborne radionice. Osim kreiranja edukativnih programa, izvedba samih radionica ono je što najviše voli.

Bruna Marinović diplomirala političke znanosti na Fakulteta političkih znanosti u Zagrebu. Stažirala je u Europskom parlamentu i radila kao koordinatorka EU projekata. Dio je Gongovog tima za političke institucije i procese, a njezina područja interesa uključuju političku teoriju, politički sustav i Europsku uniju.